

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I BERGEN

BUDSJETTFORSLAG 2008

INN H O L D

1. SAMMENDRAG - FAGLIGE OPPGAVER OG UTFORDRINGER	3
1.1 Satsingsområder/prioriterte oppgaver ved UB i 2008	4
1.1.1 Tiltak innenfor budsjettrammen	4
1.1.2 Prosjekter/spesielle satsinger utenom budsjettrammen	4
1.1.3 Utbyggingsoppgaver mv. (bygninger/lokaler)	4
2. BUDSJETTFORSLAG 2008 – DEPARTMENTSFINANSIERT VIRKSOMHET	5
2.1 Tiltak innenfor budsjettrammen	5
2.1.1 Budsjettmessige virkninger/konsekvensjustering av budsjett 2007	5
2.1.2 Mediekjøp og fortsatt oppbygging av det digitale bibliotek	5
2.1.2.1 Kompensasjon for mva. på elektroniske ressurser og for prisstigning ...	5
2.1.2.2 Digitalisering og publisering på nettet av kildemateriale	7
2.1.2.3 Elektronisk publisering – publiseringsarkiv for UiB (BORA)	7
2.1.2.4 Elektroniske bibliotektenester, inkl. BIBSYS	8
2.1.2.5 Styrking av arbeidet med informasjonskompetanse og det faglige innholdet i læringsentrene	8
2.1.3 Lønnsbudsjett	8
2.1.4 Øvrige driftsutgifter, inkl. kompetanseheving	8
2.1.5 Utstyr/investeringer	9
2.1.6 Konsekvensjustert budsjett 2008 innenfor budsjettrammen	9
2.2 Tiltak utenfor budsjettrammen	9
2.2.1 Sikring av specialsamlinger/verdifulle samlinger	10
2.2.2 Videreutvikling av det digitale bibliotek	10
2.2.2.1 Overgang fra trykte til elektroniske informasjonsressurser - arkivtilgang	10
2.2.2.2 Økt digitalisering og tilgjengeliggjøring av kildemateriale	11
2.2.2.3 Forsknings- og utviklingsarbeid innen informasjonskompetanse	11
2.2.3 Sikrings-/alarmsystem og utstyr for selvbetjent utlån	12
2.2.4 Bygningsmessige tiltak, ombygginger, utbygginger mv.	12
2.2.4.1 HMS-tiltak, sikringstiltak mv.	13
2.3 Oppsummering (samlet budsjettforslag)	13
Tabell 3: Budsjettforslag 2008	13
3. FORSKNINGSRÅDSFINANSIERT VIRKSOMHET	14
4. EKSTERNT FINANSIERT VIRKSOMHET	14
Vedlegg: Tabell til resultatrapportering 2007	15

1. SAMMENDRAG - FAGLIGE OPPGAVER OG UTFORDRINGER

Universitetsbibliotekets styre vedtok våren 2007 en ny strategisk plan 2007-2010 for UB (<http://www.ub.uib.no/felles/dok/stratplan-UB-07-10.htm>), basert på *Strategisk plan 2005-2010 for Universitetet i Bergen* (<http://strategi.uib.no/>). I følge planen har UB som overordnet mål ”å samle og gjøre tilgjengelig informasjon for å bidra til å høyne kvaliteten på den forskning, undervisning, læring og formidling som foregår ved Universitetet i Bergen. For å nå dette målet vil Universitetsbiblioteket

- tilby tjenester og videreutvikle en infrastruktur som støtter opp om UiBs hovedstrategi om å være et internasjonalt synlig forskningsuniversitet
- gi ansatte og studenter ved UiB tilgang til tidsmessige digitale bibliotek- og informasjons-tjenester og til relevante fysiske dokumentksamlinger i funksjonelle lokaler med moderne utstyr
- tilby undervisning i informasjonskompetanse knyttet til utdanning og forskning på alle nivåer
- være kunnskapsforvaltningssenter for UiB, fremme en aktiv og åpen publikasjonskultur i alle forsknings- og utdanningsmiljøer ved UiB og bidra til å sikre at kunnskapsproduksjonen ved UiB blir et fritt tilgjengelig globalt gode
- fremme nasjonalt og internasjonalt samarbeid innen kunnskapsforvaltningsområdet og arbeide aktivt for et bredest mulig nasjonalt samarbeid om utvikling av elektroniske biblioteksystemer i tråd med dagens og fremtidens utfordringer
- fokusere på etiske problemstillinger i forskning, utdanning og kunnskapsforvaltning, med særlig vekt på områder som kildebruk, sitering, plagiering, opphavsrett
- bidra til folkeopplysning, videre- og etterutdanning gjennom å stille sine ressurser til disposisjon for allmennheten”

I Universitetets strategiplan for 2005-2010 er det lagt stor vekt på å (videre)utvikle elektroniske bibliotek-tjenester (”det digitale bibliotek”) ved UiB. Bl.a. er følgende punkter som gjelder UBs virksomhet nevnt spesielt:

- ”legge til rette for langsiktig oppbygging og bruk av institusjonens vitenskapelige samlinger, arkiver og registre” og ta disse aktivt og planmessig i bruk i forskning og forskningsformidling
- ”ta ansvar for å gjøre forskningspublikasjonene fra UiB fritt tilgjengelige, nasjonalt og internasjonalt”, bl.a. ved å ”bygge opp et institusjonelt publikasjonsarkiv for å øke tilgjengelighet og produktivitet”
- ”øke digitaliseringen av kildemateriale”
- ”legge til rette for at studentene gjennom Universitetsbibliotekets oppbygging av samlinger av elektronisk materiale skal ta i bruk pensumlitteratur og andre relevante tekstbaser i elektronisk form”
- ”gjennom Universitetsbiblioteket bidra med pedagogiske ressurser for undervisningen og samarbeide med fagmiljøene om utvikling av kurs i informasjonskompetanse for studentene”

I tråd med sentrale målsettinger i Universitetets og UBs strategiplaner vil UB i 2008 og de nærmeste årene ha som høyeste prioritet

- ***en planmessig fortsatt utbygging av det digitale bibliotek (elektroniske tjenester og produkter)***

1.1 Satsingsområder/prioriterte oppgaver ved UB i 2008:

Med utgangspunkt i gjeldende strategiplaner for Universitetsbiblioteket og Universitetet i Bergen vil de viktigste satsingsområdene ved UB i 2008 være.

1.1.1 Tiltak innenfor budsjettrammen

- Fortsatt oppbygging av det digitale bibliotek
 - overgang fra trykte til elektroniske informasjonsressurser
 - digitalisering og publisering på nett av kildemateriale
 - elektronisk publiseringsarkiv for UiB (BORA)
 - videreutvikling av netjtjenester (Bibliotekportalen mv.)
 - styrking av arbeidet med informasjonskompetanse og det faglige innholdet i læringssettene i samarbeid med fagmiljøene
- Konsekvensjustering/kompensasjon for prisstigning på litteratur og for mva. på elektroniske ressurser
- Kompetanseheving innen relevante områder for UBs personale

1.1.2 Prosjekter/spesielle satsinger utenom budsjettrammen

- Sikring av specialsamlinger/verdifulle samlinger
- Videreutvikling av det digitale bibliotek
 - overgang fra trykte til elektroniske informasjonsressurser - arkivtilgang
 - økt digitalisering og tilgjengeliggjøring av kildemateriale
 - forsknings- og utviklingsprosjekter innen informasjonskompetanse i samarbeid med læringsmiljøer ved fakultetene
- Sikrings-/alarmsystem og selvbetjent utlån ved Det psykologiske fakultetsbibliotek

1.1.3 Utbyggingsoppgaver mv. (bygninger/lokaler)

- Ferdigstilling av Det samfunnsvitenskapelige fakultetsbibliotek
- HMS-tiltak og sikringstiltak mv.

2. BUDSJETTFORSLAG 2008 – DEPARTEMENTS-FINANSIERT VIRKSOMHET (DFV)

2.1 Tiltak innenfor budsjettrammen

2.1.1 Budsjettmessige virkninger/konsekvensjustering av budsjett 2007

Driftsbudsjettet som foreslås i dette kapitlet er i utgangspunktet basert på den tildelte budsjettrammen for 2007, men det er foretatt konsekvensjusteringer på i alt 6,6 mill. kr., som det er gitt en nærmere redegjørelse for i kap. 2.1.2.1.

2.1.2 Mediekjøp og fortsatt oppbygging av det digitale bibliotek

2.1.2.1 Kompensasjon for merverdiavgift på elektroniske ressurser og for prisstigning på litteratur

Universitetet har som strategi at UB i størst mulig grad skal gå over fra trykte til elektroniske ressurser (periodika). UB har innenfor de tilgjengelige ressursrammer fulgt opp denne strategien.

Merutgifter til mva.

Endringer i mva.-reglene fra 2001 førte til at UB etter denne tid må betale mva. på elektroniske ressurser, mens tilsvarende trykte ressurser er fritatt for mva. I 2001 hadde UB relativt få elektroniske ressurser, slik at utgiftene til mva. for UB dette året bare utgjorde ca. kr. 100.000. I 2007 vil utgiftene til mva. være på vel 4,8 mill. kr. En videreføring av politikken i 2008 vil gi ytterligere 800.000 kr. i økte merutgifter til mva. neste år.

Ekstraordinær prisstigning

Prisstigningen på litteratur, særlig tidsskrifter, har i mange år vært klart høyere enn den generelle prisstigningen i samfunnet. I perioden 2002-2007 har prisstigningen på periodika (tidsskrifter) generelt ligget på mellom 7 og 9 % pr. år. UB har i hele perioden fått samme lønns- og priskompensasjon som de øvrige enhetene ved UiB. Denne har i perioden 2002-2007 variert mellom 0,9 og 2,5 %, unntatt i 2003, da den var på 3,9 %. Det har dermed vært en "ekstra" prisstigning på periodika på 5-7 % pr. år i hele perioden 2002-2007, som utgjør mellom 1 og 1,5 mill. kr. pr. år, og for hele perioden ca. 8 mill. kr. I 2008 er den ekstraordinære prisstigningen på litteratur beregnet til ca. 5,5 %, eller ca. 1,6 mill. kr. utover ordinær lønns- og priskompensasjon.

Utgiftene som UB har hatt til mva. og til ekstraordinær prisstigning på periodika/elektroniske ressurser i perioden etter at de nye mva.-reglene trådte i kraft, dvs. 2002-2007, utgjør i alt nesten 12,8 mill. kr. I samme periode har UB fått styrket sin budsjettramme utenom den ordinære lønns- og priskompensasjonen med i alt 8,6 mill. kr., i form av tildelinger som er gitt/disponert for å dekke de ovennevnte formålene. Realverdien av de disponible midler til periodika/elektroniske ressurser er dermed redusert med ca. 4,2 mill. kr. fra 2002 til 2007. For å kompensere for dette etterslepet må UBs ordinære budsjettramme i utgangspunktet styrkes med 4,2 mill. kr. For også å dekke økte merutgifter til mva. og

ekstraordinær prisstigning i 2008, må budsjettrammen neste år styrkes med ytterligere 2,4 mill. kr. Tabell 1 gir en oversikt over utviklingen på dette området i perioden 2002-2007/2008.

Tabell 1: Merutgifter til periodika/elektroniske ressurser (mva., prisstigning) i forhold til styrking av budsjettrammene til samme formål 2002-2007 (2008)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Sum 2002-2007	2008 (prognose)	Sum 2002-2008
Merutgifter til mva. på elektroniske ressurser i forhold til foregående år	334 200	567 100	587 700	506 100	885 900	1 948 000	4 829 000	800 000	5 629 000
Ekstra prisstigning på periodika utover ordinær lønns- og priskompensasjon	1 250 000	1 000 000	1 250 000	1 400 000	1 650 000	1 400 000	7 950 000	1 600 000	9 550 000
Sum merutgifter til periodika/el-ressurser	1 584 200	1 567 100	1 837 700	1 906 100	2 535 900	3 348 000	12 779 000	2 400 000	15 179 000
Styrking av UBs budsjettramme begrunnet med merutgifter til periodika/el-ressurser	1 500 000	1 454 000	1 725 000		2 900 000	1 000 000	8 579 000		8 579 000
Differanse mellom styrking av budsjettramme og økning i merutgifter	-84 200	-113 100	-112 700	-1 906 100	364 100	-2 348 000	-4 200 000	-2 400 000	-6 600 000

Satsingen på elektroniske ressurser har ført til en reduksjon i innkjøp av trykte bøker, noe som har gitt dårligere egendekning og dermed høyere innlån av trykte bøker. I perioden 1997-2002 var innlånstallene for bøker relativt stabile, mens det de siste fem årene har vært en markant økning i innlån av bøker, fra 12.280 i 2002 til 18.780 i 2007, dvs. en økning på 53 %.

Når det gjelder periodika, er det imidlertid i stadig økende grad elektroniske ressurser UBs brukere vil ha. Under konflikten med Blackwell Publishing i vinter fikk vi et klart bevis for dette. Til tross for at UB tilbød gratis innlån av artikkelkopier (i papir) så lenge konflikten varte hadde vi bare 100 innlån av Blackwellartikler i denne perioden. Antall nedlastninger fra Blackwell i en tilsvarende periode ville ifølge statistikken vært 60 000. Selv om UB har kommet langt når det gjelder overgang til elektroniske ressurser, gjenstår det fremdeles en del før målet er nådd. I kroner og øre utgjør utgiftene til elektroniske ressurser i 2007 81,8 % av de samlede utgiftene til periodika (24,1 av 29,5 mill. kr.). Det tas sikte på å øke andelen av avsetninger til elektroniske abonnementer ytterligere til ca. 90 % i 2008. Dette vil gi merutgifter til mva. i forhold til i 2007 på ca. kr. 800.000. I tillegg må vi også i 2008 regne med en ekstra prisstigning på 5-6 % på periodika utover den ordinære lønns- og priskompensasjon som gis (2 %?). Denne ekstra prisstigningen på periodika vil i 2008 antakelig utgjøre ca. 1,6 mill. kr.

For å opprettholde realverdien av UBs samlede tildelinger må både merutgifter til mva. og ekstra prisstigning på periodika utover den ordinære lønns- og priskompensasjonen, dekkes innenfor UBs ordinære budsjettramme. For også å hente inn etterslep fra perioden 2002-2007 må det foretas en samlet konsekvensjustering av UBs budsjett i 2007 på **6,6 mill. kr.** En slik økning av budsjettrammen er nødvendig for at verdien av UBs totalbudsjett skal komme tilbake **på samme realnivå i 2008 som i 2002, da de nye mva-reglene tok til å virke.**

Tabell 2: Konsekvensjustering av budsjett 2007	Beløp
1. Underdekning til merutgifter til mva. og til ekstra prisstigning på periodika 2002-2007	4 200 000
2. Merutgifter til mva. 2008	800 000
3. Ekstra prisstigning på periodika 2008	1 600 000
SUM	6 600 000

Ettersom overgangen fra trykte til elektroniske ressurser gjennomføres på grunnlag av en vedtatt strategi ved UiB, bør UBs merutgifter til mva. kompenseres automatisk, på grunnlag av reelt betalt mva. Det beste vil være hvis en kan holde merverdiavgiften helt utenom UB budsjetter. Rent regnskapsmessig skulle dette være uproblematisk, ettersom belastet mva. uansett føres separat, og ikke med UBs stedskode. Ved UB i Oslo er det etablert en ordning, der biblioteket får dekket alle utgifter til mva. på elektroniske ressurser fra Universitetet sentralt. Det kan også nevnes at både i Danmark og Sverige gis det full moms-refusjon for utgifter til elektroniske ressurser.

Nedenfor (i kap. 2.1.6) følger ordinært budsjettforslag 2008 for UB, basert på budsjetttrammen i 2007, med konsekvensjusteringer på i alt 6,6 mill. kr. i samsvar med ovenstående redegjørelse.

2.1.2.2 Digitalisering og publisering på nettet av kildemateriale

UB har gjennom flere år prioritert arbeid med digitalisering og publisering på Internett av ulike typer materiale, særlig eldre kildemateriale (bilder, manuskripter, aviser, diplomer og kart mv.). Til noen prosjekter har det lyktes å skaffe finansiering/tilskudd fra eksterne kilder. Ved utgangen av 2006 var 28.450 bilder og 780 manuskripter/diplomer digitalisert ved UB. For å effektivisere digitaliseringsarbeidet er det i 2007 anskaffet en storformatskanner som en fellesressurs for hele UB. Denne vil bli benyttet til digitalisering både av eldre kildemateriale og av materiale som skal registreres i Universitetets publiseringsarkiv (BORA).

I 2008 tas det sikte på å gjennomføre en nødvendig revisjon og oppgradering av Billedsamlingens database for tilpasning til nasjonal standard og utvikling av aksjonsbase, inkludert retrospektiv gaveregistrering.

For å få gjennomført mer omfattende digitaliseringsprosjekter innen en rimelig tidshorisont er det behov for ekstra midler i en periode, jf. kap. 2.2.2.2.

2.1.2.3 Elektronisk publisering – publiseringsarkiv for UiB (BORA)

Universitetsbiblioteket har gjennom flere år deltatt i arbeid med å utvikle et elektronisk publiseringsarkiv for UiB. Høsten 2004 lanserte UB Bergen Open Research Archive (BORA). UB deltar også i et nasjonalt prosjekt for en felles nasjonal søketjeneste for publiseringsarkiv ved norske universitet og høyskoler, [NORA](#). Ved forskningsregistrering i Frida er det nå mulig å legge ved fulltekst av arbeider for lagring i BORA.

UB tilbyr alle doktorander ved UiB utlegging av avhandlingen i BORA. I 2006 fikk vi positiv respons fra 50 % av nye doctores. I 2007 vil prosentandelen øke til nærmere 70. Fra august 2007 innleveres masteroppgaver elektronisk ved UiB. Som følge av dette forventes antallet masteroppgaver i BORA å øke vesentlig.

I tiden framover vil arbeidet med oppbygging av samlinger i BORA følge to hovedlinjer: løpende innlegging av nytt materiale (forskningsartikler, avhandlinger, mv.) og retrospektiv publisering. I UBs samlinger og Universitetets ulike forskningsarkiver er det store mengder kildemateriale som bør digitaliseres for å kunne publiseres på nett. Informasjons- og markedsføringstiltak må prioriteres spesielt i det videre arbeidet med BORA.

Arbeidet med elektronisk publisering innenfor rammen av BORA må ses i nær sammenheng med øvrig arbeid med digitalisering ved UB, jf. kap. 2.1.2.2 ovenfor. Ordinære drifts- og administrasjonsoppgaver ved BORA utføres nå innenfor eksisterende budsjettammer, men det er i tillegg behov for ekstra ressurser utenom rammen, spesielt for å kunne øke innsatsen når det gjelder retrospektiv digitalisering av kildemateriale, inkl. eldre doktorgradsavhandlinger (jf. kap. 2.2.2.2).

2.1.2.4 Elektroniske bibliotek tjenester, inkl. BIBSYS

Det arbeides nå med en modernisering av BIBSYS, men det er foreløpig ikke klart om dette vil få noen økonomiske konsekvenser for deltakerne i BIBSYS-samarbeidet i 2008. Den klart største posten under dette kapitlet er årlig lisens til BIBSYS, som i 2008 er beregnet til ca. kr. 2.850.000. I tillegg dekkes utgifter til Uniport (Bibliotekportalen/SFX) og til referansehandteringsverktøy (EndNote/Reference Manager/RefViz) her. Det vil bli en økning i utgiftene til Uniport i 2008. I tillegg er det aktuelt å ta i bruk nye programvarer/elektroniske tjenester, som f.eks. Verde, Prio, mv. Samlet må det settes av 3,8 mill. kr. til elektroniske bibliotek tjenester ved UB i 2008.

2.1.2.5 Styrking av arbeidet med informasjonskompetanse og det faglige innholdet i læringssettene

Læringssettene som er etablert ved UBs fakultetsbibliotek er en suksess, og brukes aktivt av studentene. De siste årene har det særlig vært arbeidet med å utvikle det faglige innholdet i læringssettene. Bl.a. er det i samarbeid med bibliotekene ved NHH og Høgskolen i Bergen utarbeidet nettbaserte kurs i informasjonskompetanse for UBs brukere (Søk & Skriv), og det er innledet samarbeid med fagmiljøer ved flere av fakultetene om tilrettelegging av IKT-baserte undervisningsopplegg og –materiale og om integrering av UB brukeropplæring i instituttens undervisningsopplegg og i UiBs læringsstøttesystem (Studentportalen). Det satses på å videreutvikle opplæringstilbudene til studentene, spesielt innen informasjonskompetanse, og også på å videreutvikle det faglige innholdet i læringssettene, med særlig vekt på fagrettede elektroniske informasjonstjenester. For å gjøre tjenestene så rasjonelle og effektive som mulig, bør de legges opp slik at brukerne i optimal grad blir selvhjulpne.

2.1.3 Lønnsbudsjett

Lønnsutgiftenes andel av de samlede utgiftene ved UB er de siste fem årene redusert med ca. 7 %. I samme periode har det på mange områder vært en stor aktivitetsøkning, både når det gjelder besøk/henvendelser til biblioteket og bruk av UBs tjenester (lån, elektroniske ressurser osv.). Samtidig har de ansatte fått flere nye oppgaver, særlig innen brukeropplæring, brukerstøtte og kursvirksomhet for studenter, som en følge av kvalitetsreformen og i forbindelse med etablering av læringssettene ved UBs avdelinger. Dette har vært mulig uten en økning i personalressursene, fordi det i samme periode er brukt store ressurser til å gjennomføre flere omorganisering- og rasjonaliseringstiltak, som har bidratt til å effektivisere driften. UB vil videreføre og styrke denne utviklingen. I 2007 er spesialsamlingene styrket ved at en stilling er omgjort til en høyere plassert stilling, med sikte på videre satsing på dette feltet i 2008. Lønnsbudsjettet vil bli videreført på samme nivå i 2008 som i 2007. Det planlegges på dette grunnlag å sette av 42 mill. kr. til ordinært lønnsbudsjett ved UB i 2008 (utenom kompensasjon for lønns- og prisstigning).

2.1.4 Øvrige driftsutgifter inkl. kompetanseheving

Kompetanseoppbygging for personalet er en kontinuerlig prosess. Utbygging av læringssettene og digitale tjenester og utvikling av undervisningsopplegg i informasjonskompetanse har medført store endringer i arbeidsoppgaver for mange av UBs ansatte. Biblioteket har de senere år satsset sterkt på kompetanse-

heving og faglig oppdatering for sitt personale spesielt innen disse områdene. Dette har bidratt til å få fram entusiasme og pågangsmot til å løse alle de nye oppgavene UB har tatt på seg. UBs vedtatte kompetansehevingsplan for de tilsatte vil bli videreført også i 2008.

Det satses på å holde øvrige driftsutgifter ved UB på samme realnivå i 2008 som i 2007.

2.1.5 Utstyr/investeringer

De senere års sterke og raske utvikling på IT-fronten, også når det gjelder bibliotek- og informasjonstjenester, har gjort det nødvendig med en omfattende utskifting og oppgradering av UBs IT-utstyr. Dette er en kontinuerlig prosess, som er forsterket ved innføring av kvalitetsreformen og etablering av læringssentre ved UB. For å kunne fungere som et moderne fagbibliotek med godt utbygde elektroniske tjenester, må UB ha et stort antall PC-er som er kraftige nok til å håndtere nettbaserte tjenester og programmer, både til bibliotekets egne ansatte og til bibliotekets brukere. Tilgang til elektroniske dokumenter i fulltekst via nettet krever bedre PC-tilbud. Det vil bli nødvendig med utskifting og oppgradering av en god del IT-utstyr og programvare i 2008. Det er også behov for ytterligere skannerutstyr, i tillegg til det som er innkjøpt de senere år.

Behov for utstyr	Beløp
1. IT-utstyr (PC-er, skannere, multimaskiner mv.)	1 300 000
2. Oppgradering av programvare, inkl. nødvendige lisenser	400 000
SUM	1 700 000

2.1.6 Konsekvensjustert budsjett 2008 innenfor budsjettrammen

Utgiftsart	Beløp	Beløp
Lønn		42 000 000
Bøker/tidsskrifter, inkl. elektroniske ressurser*	34 200 000	
Øvrige utgifter på bokkonto	400 000	
Sum litteraturutgifter		34 600 000
Datatjenester, inkl. BIBSYS driftsutgifter	3 800 000	
Internhusleie	19 892 000	
Kjøp/drift mindre utstyr, inventar mv.	300 000	
Reiser, kurs, kompetanseutvikling	1 200 000	
Øvrige driftsutgifter (telefon, porto, kopiering, rekvisita, mv.)	2 605 000	
Sum driftsutgifter unntatt lønn og litteratur		27 797 000
Inntekter		-1 000 000
Utstyr, programvare mv.		1 700 000
Sum budsjett innenfor budsjettrammen		105 097 000

* Behov for midler utover eksisterende ressursrammer til overgang fra trykte til elektroniske informasjonsressurser (arkivtilgang) er satt opp i kap. 2.2.2.1.

2.2 Tiltak utenfor budsjettrammen

Det ble sommeren 2007 oppdaget tyveri av svært verdifullt materiale fra UBs spesialsamlinger. Erfaringene i den forbindelse viser at det er helt nødvendig å sette i verk sikringstiltak for å sikre disse verdifulle samlingene bedre.

Som det fremgår av kap. 2.1 prioriterer UB høyt å videreutvikle og forbedre de elektroniske tjenestene for bibliotekets brukere så langt som mulig innenfor eksisterende budsjetttrammer, men for å få til en større satsing på en del sentrale områder, spesielt når det gjelder å videreutvikle det digitale bibliotek, er det nødvendig med ekstra midler. Både for å sikre samlingene best mulig og for å rasjonalisere arbeidet med sikte på å overføre personalressurser til nye oppgaver, er det nødvendig å videreføre arbeidet med installering av nye utlåns-/sikrings-/alarmsystemer ved UB.

I 2008 prioriteres følgende satsingsområder utenom budsjetttrammen:

2.2.1 Sikring av spesialsamlinger/særlig verdifulle samlinger

UBs spesialsamlinger inneholder mye til dels svært verdifullt materiale. Erfaringer på grunnlag av tyverier som ble oppdaget sommeren 2007 viser at det er behov for bedre sikring av disse verdifulle samlingene. Dette gjelder spesielt Billedsamlingen og spesialsamlingene ved Bibliotek for humaniora. Det er behov for en sikkerhetsgjennomgang av de aktuelle lokalene, og en del sikkerhetsutstyr, bl.a. videokameraer til overvåking av deler av lokalene. I tillegg er det behov for personalressurser til revisjon (gjennomgang) av samlingene. Dette er et meget tidkrevende arbeid, ettersom det dreier seg om store samlinger. Det bør settes av ett årsverk til dette arbeidet i 2008.

Tiltak 1: Sikring av spesialsamlinger/verdifulle samlinger	Art	Beløp
Utstyr (videokameraer mv.)	4000	120 000
Sikkerhetsgjennomgang	6 000	80 000
Lønnsmidler til 1 årsverk til revisjon av spesialsamlinger	5 000	450 000
Sum sikring av spesialsamlinger/verdifulle samlinger		650 000

2.2.2 Videreutvikling av det digitale bibliotek

Videreutvikling av det digitale bibliotek er et hovedsatsingsområde for Universitetsbiblioteket. Denne satsingen har to hovedformål: Bevaring og formidling. UB vil i 2008 prioritere spesielt å øke arkivtilgangen til elektroniske informasjonsressurser og å styrke arbeidet med digitalisering av kildemateriale. Disse tiltakene vil gi rasjonaliseringsgevinster ved at det frigjøres både personalressurser og arealer, samtidig som de vil bidra til å gjøre UBs samlinger lettere tilgjengelige, og dermed vil gi en gevinst i form av økt bruk/formidling av samlingene/tjenestene.

2.2.2.1 Overgang fra trykte til elektroniske informasjonsressurser – arkivtilgang

Økte utgifter til overføring av løpende tidskriftabonnementer fra trykt til elektronisk form må som påvist i kap. 2.1.2.1 dekkes innenfor ordinær budsjettramme. Dette er faste løpende årlige utgifter. I tillegg er det også økende behov for å skaffe arkivtilgang til eldre tidsskriftårganger i elektronisk form. UB har bare i begrenset omfang kunnet finansiere kjøp av elektroniske arkiv innenfor ordinære budsjetttrammer.

Kjøp av arkivrett er engangsinvesteringer i samlinger av digitalisert materiale. Ved kjøp blir arkivet kjøpers eiendom, og det er opp til kjøper selv å organisere driften. Slike arkiv kan derfor like gjerne driftes i lokale institusjonelle arkiv som i eksterne databaser. Det normale er likevel at selger drifter basene mot en årlig avgift.

Tidsskriftarkiv er dyre i innkjøp. Elseviers *ScienceDirect* som er et viktig arkiv på 2.515 titler (med bl.a. *The Lancet* og *Cell Biology*), har en listepris på nesten 8 mill. kr. Blackwell opererer med en pris på nesten 1,5 mill. kr. for 144 titler. En tredje aktuell leverandør, Sage, tilbyr vel 400 titler til en pakkepris på 3,3 mill. kr. Det vil normalt være mulig å oppnå gode rabatter på listeprisene (maksimalt opptil 50 %). Dette utgjør likevel så store investeringer at det ikke anses realistisk å kunne anskaffe de viktigste av

disse arkivene i løpet av ett år. I de fleste tilfeller vil det være mulig å få til avtaler om rentefri avbetaling over fire år. Det er på dette grunnlag satt opp et program over fire år 2008-2011 for anskaffelse av de viktigste elektroniske tidsskriftarkivene. Skal UiB kunne gi et bibliotektilbud i samsvar med ambisjonen om å være et "internasjonalt synlig forskingsuniversitet", må UB få ekstratildelinger utenom budsjettrammen på 3 mill. kr. pr. år i minst fire år framover. Det understrekes at dette i motsetning til utgiftene i kap. 2.1.2.1 er engangsutgifter, som når programmet for anskaffelse av elektroniske tidsskriftarkiv er gjennomført, vil falle bort. Samtidig vil dette tiltaket bidra til å frigjøre arealer, som bl.a. kan gi rom for flere studentarbeidsplasser.

Tiltak 2	Art	Beløp
Arkivtilgang til elektroniske utgaver av eldre tidsskriftårganger	6 000	3 000 000

2.2.2.2 Økt digitalisering og tilgjengeliggjøring av kildemateriale

Både i UBs samlinger og i Universitetets ulike forskningsarkiver er det store mengder kildemateriale som bør digitaliseres både av sikrings-/bevaringshensyn og med sikte på tilgjengeliggjøring på nett, bl.a. til bruk i IKT-basert undervisning. UB har store verdifulle samlinger av bl.a. bilder, manuskripter og kart. Mye av dette er uerstattelig og til dels meget skjøtt materiale som ikke bør utsettes for unødige bruk/slitasje. UB har allerede gjort en god del arbeid på dette området, for en stor del ved hjelp av eksterne og interne prosjektbevilgninger.

Det trengs en økt innsats i en periode for å få digitalisert større deler av UBs og Universitetets verdifulle kildemateriale. Ved UB foregår arbeidet både ved våre spesialsamlinger og innenfor rammen av BORA. For å få størst mulig effekt av innsatsen er det nødvendig med en optimal koordinering av arbeidet. UB vil derfor satse på et treårig prosjekt for oppbygging og konsolidering av UBs/UiBs digitale samlinger. Det aller viktigste er å bevare (redde) de mest verdifulle delene av samlingene som er truet av nedbryting/slitasjeskade. Men det er også viktig å legge til rette for formidling av ulike deler av samlingene. I 2008 prioriteres følgende delprosjekter:

1. Digitalisering/bevaring av nedbrytningstruede og slitasjeutsatte deler av billedsamlingen. Omfatter Billedsamlingens eldste deler, bl.a. en meget verdifull portrettsamling i album fra Bergens Museums bibliotek. Omfatter også kjemisk ustabile acetat- og nitratfilmer som må plasseres i frys/hvilende arkiv. Ressursbehov i 2008: 0,75 årsverk + utstyr/driftsmidler.
2. Videreføring av prosjekt for digitalisering av manuskripter/diplomer. Ved hjelp av bevilgninger fra NFR og UNIFOB på 2 mill. kr. over to år 2005-2006 er de nest eldste delene av UBs diplomsamlinger (1570-1660) digitalisert i et samarbeidsprosjekt mellom UB og fagmiljø ved HF-fakultetet. Det er sterkt ønskelig å videreføre dette arbeidet, i første omgang fram til 1800. Ressursbehov i 2008: 1 årsverk + utstyr/driftsmidler.
3. Digitalisering av UBs doktorgradsavhandlinger 1949-2004. Ressursbehov i 2008: 0,75 årsverk + driftsmidler.

Tiltak 3: Økt digitalisering og tilgjengeliggjøring av kildemateriale	Art	Beløp
Lønnsmidler til prosjektstillinger, 2,5 årsverk	5000	1 200 000
Utstyr (server, programvare mv.)	4 000	120 000
Drift, inkl. reiser, deltakelse i konferanser mv.	6 000	150 000
Sum økt digitalisering og tilgjengeliggjøring av kildemateriale		1 470 000

2.2.2.3 Forsknings- og utviklingsarbeid innen informasjonskompetanse

UB prioriterer høyt å få til et godt samarbeid med fagmiljøene om videreutvikling av undervisningsopplegg i informasjonskompetanse for studentene og integrasjon av slike tilbud i studieprogrammene ved fakultetene. I sin evaluering av UiB fra 2006 har NOKUT med dette som en av sine anbefalinger.

Utdanningsavdelingen ved UiB prioriterer dette arbeidet, og det er også satsingsområde ved flere av fakultetene. Som nevnt i kap. 2.1.2.5 vil dette arbeidet bli prioritert også innenfor den ordinære budsjetttrammen, men for å kunne gjennomføre større FoU-prosjekter på dette området i samarbeid med læringsmiljøer ved fakultetene er det behov for midler utenom budsjetttrammen.

Tiltak 4: FoU-prosjekter innen informasjonskompetanse	Art	Beløp
Lønnsmidler til 1 årsverk	5 000	500 000
Drift	6 000	50 000
Sum FoU-prosjekter innen informasjonskompetanse		550 000

2.2.3 Sikrings-/alarmsystem og utstyr for selvbetjent utlån

Bibliotek for humaniora (tidl. Det historisk-filosofiske fakultetsbibliotek) har fått et tidsmessig sikrings-/alarmsystem for samlingene, basert på radiobrikker, som også omfatter utstyr for selvbetjent utlån og automatisk sortering av returnert materiale. I forbindelse med ombygging ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetsbibliotek er det satt av midler til et tilsvarende system der på UBs og EIAs budsjetter i 2007. Et slikt kombinert sikrings-/alarmsystem og selvbetjent utlåns- og retursystem reduserer faren for svinn fra samlingene, samtidig som det rasjonaliserer arbeidet i biblioteket. UB vil fortsette utbyggingen av systemet, slik at det etter hvert vil omfatte alle UBs avdelinger. I 2008 tas det sikte på å installere systemet ved Det psykologiske fakultetsbibliotek. Det vil i denne forbindelse også bli nødvendig å skifte ut en del møbler i skrankeområdet. I tillegg er det behov for lønnsmidler til arbeidskraft til forberedelse og gjennomføring av denne omleggingen.

Tiltak 5: Sikrings-/alarmsystem ved PS-fak.-bibl.	Art	Beløp
Utstyr/inventar	4000	870 000
Radiobrikker til ca. 75.000 bøker	6 000	300 000
Lønnsmidler til 0,5 årsverk til arbeid i forb. m. sikringssystem	5 000	250 000
Sum sikrings-/alarmsystem ved PS-fak.-bibl.		1 420 000

2.2.4 Bygningsmessige tiltak, ombygginger, utbygginger, mv.

Det arbeides for tiden med flere utbyggings-, ombyggings- og flytteprosjekter ved UB. Ved slike prosjekter dekkes bygge-/ombyggings- og flyttekostnadene over Universitetets sentrale budsjetter. Det forutsettes som hovedregel at brukbart inventar og utstyr ved avdelinger som skal flytte, tas med til de nye lokalene. Det vil likevel alltid bli behov for en del nytt inventar og utstyr i forbindelse med slike flyttinger/ombygginger. Bl.a. bør det installeres sikrings-/alarmsystemer, som også omfatter opplegg for selvbetjent utlån, ved avdelinger som i dag ikke har slike opplegg.

Det er satt i gang arbeid med ombygging og arealutvidelse ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetsbibliotek i Herman Foss gt. 6, som etter planen skulle vært ferdig til høstsemesteret 2007. Arbeidet er forsinket, og vil antakelig ikke bli ferdig før i begynnelsen av 2008. Det prioriteres å få fullført ombyggingen av SV-biblioteket, men ettersom det er satt av midler til dette ombyggingsarbeidet på EIAs og UBs budsjetter i 2007, er det ikke ført opp behov for egne tildelinger til dette prosjektet i 2008.

I et lengre tidsperspektiv er det også aktuelt med flytting/ombygging ved andre UB-avdelinger. Så langt vi har oversikt i dag, vil dette gjelde Det mat.-nat. og Det odontologiske fakultetsbibliotek. Vi regner ikke med at dette får konsekvenser for budsjettet i 2008, og har derfor ikke tatt med utgifter til disse formål her.

2.2.4.1 HMS-tiltak, sikringstiltak, mindre bygningsmessige tilpasninger

UB fikk i 2007 en tildeling på kr. 200.000 til ovennevnte formål. Det er kontinuerlig behov for å gjennomføre HMS-tiltak, mindre sikringstiltak og mindre oppussings- og vedlikeholdsarbeid ved de fleste av UBs avdelinger, med sikte på å skaffe de ansatte og brukerne et tilfredsstillende arbeidsmiljø.

Tiltak 1: HMS-tiltak mv.		
HMS-tiltak, sikringstiltak, mindre bygningsmessige tilpasninger	6 000	250 000

2.3 Oppsummering (samlet budsjettforslag)

Tabell 3: Budsjettforslag 2008			
	Drift	Investering	Total
Budsjettramme 2007 DFV	97 797 000	700 000	98 497 000
Konsekvensjustering, jf. kap. 2.1.1	6 600 000		6 600 000
Konsekvensjustert ramme 2007	104 397 000		104 397 000
Lønn	42 000 000		42 000 000
Litteratur	34 600 000		34 600 000
Datatjenester, inkl. BIBSYS driftsutgifter	3 800 000		3 800 000
Internhusleie	19 892 000		19 892 000
Kjøp/drift mindre utstyr, inventar mv.	300 000		300 000
Øvrige driftsutgifter	3 805 000		3 805 000
Inntekter	-1 000 000		-1 000 000
Sum ordinært driftsbudsjett (5000 + 6000)	103 397 000		103 397 000
4000 Investeringer (større utstyr)		1 700 000	1 700 000
Sum budsjett innenfor budsjettrammen	103 397 000	1 700 000	105 097 000
Tiltak utenfor rammen			
1. Sikring av spesialsamlinger/verdifulle samlinger	530 000	120 000	650 000
2. Overgang fra trykte til elektroniske informasjonsressurser /arkivtilgang	3 000 000		3 000 000
3. Økt digitalisering og tilgjengeliggjøring av kildemateriale	1 350 000	120 000	1 470 000
4. Forsknings- og utviklingsarbeid innen informasjonskompetanse	550 000		550 000
5. Sikrings-/alarmsystem og selvbetjent utlånssystem ved Psyk. fak.bibl.	870 000	550 000	1 420 000
Sum tiltak utenfor rammen	6 300 000	790 000	7 090 000
Sum foreslått budsjettramme 2008	109 697 000	2 490 000	112 187 000
Tillegg for inntekter til avskrivninger	100 000		100 000
Tillegg for instituttinntekter	1 000 000		1 000 000
Sum budsjettramme 2008	110 797 000	2 490 000	113 287 000
Bygninger/lokaler/utbygginger mv.*			
1. HMS-tiltak, sikringstiltak, mv.	250 000		250 000

* Forslagene ang. bygninger, lokaler mv., inkl. utgifter til ombygging og flytting av SV-biblioteket forutsettes dekket over EIAs budsjett.

3. FORSKNINGSRÅDSFINANSIERT VIRKSOMHET (FFV)

UB har de senere år ikke hatt forskningsrådsfinansiert virksomhet, bortsett fra at biblioteket har deltatt i prosjekter finansiert gjennom fakultetene. Det er derfor ikke ført opp midler til slik virksomhet ved UB i 2008 heller.

4. EKSTERNT FINANSIERT VIRKSOMHET (EFV)

Universitetsbiblioteket har siden 1992 fått tilskudd fra Universitetssykehuset Haukeland (Helse Vest) til driften av Det medisinske fakultetsbibliotek, fordi denne avdelingen også yter bibliotek tjenester til de sykehusansatte. I 2007 var tilskuddet på 1,5 mill. kr. Fram til og med 2003 ble dette regnet som eksternt finansiert virksomhet, men fra og med 2004 er det ikke lenger plassert i denne kategorien. Bortsett fra dette har UB de senere år bare hatt relativt beskjeden eksternt finansiert virksomhet. Så langt i 2007 beløper UBs eksternt finansierte virksomhet seg til i alt kr. 103.000 (avkastning fra UBs fond/Felleslegat til fordel for UB).

I tillegg deltar UB i 2007 i ett eksternt finansiert samarbeidsprosjekt innen digitalisering, der midlene er kanalisert gjennom andre enheter ved UiB.

Antatt volum på eksternt finansiert virksomhet ved Universitetsbiblioteket i 2008: **kr. 300.000**

18.09.07.

Vedlegg: Tabell til resultatrapportering 2007

UNIVERSITETSBIBLIOTEKETS VIRKSOMHET				
	Antall/prosentandel		Endring 2005-2006	Endring 2005-2006 i %
	2005	2006		
Publikumsbesøk - antall personer	655 400	711 300	55 900	8,5 %
Antall faste utstillinger	3	1	-2	-66,7 %
Antall midlertidige utstillinger	28	22	-6	-21,4 %
Andel av samlingene som er digitalisert - bøker	2,4 %	3,1 %	0,7 prosent- poeng	29,2 %
Andel av tidsskriftabonnementene som er digitalisert	69,2 %	73,6 %	4,4 prosent- poeng	6,3 %
Andel av fotografiske samlinger som er digitalisert	11,1 %	11,9 %	0,8 prosent- poeng	7,2 %
Utlån - fysiske dokumenter	340 200	384 100	43 900	12,9 %
Nedlastinger av fulltekstdokumenter ("elektroniske lån")	675 000	888 300	213 300	31,6 %
Antall åpningstimer pr. uke	50	50	0	0,0 %
Antall bruker-PC-er	278	290	12	4,3 %
Antall brukerarbeidsplasser/leseplasser med PC*	239	222	-17	-7,1 %
Antall brukerarbeidsplasser/leseplasser uten PC	333	387	54	16,2 %
Formalisert opplæring av brukere (antall undervisningstimer)	740	920	180	24,3 %

* Reduksjon skyldes ombygging ved SV-fak.bibl.